

Pyhäjoen kunta /
Jyrki Määttä

jyrki.maatta@pyhajoki.fi

LAUSUNTO, HAKEMUS POIKKEAMISEKSI PYHÄJOEN PARHALAHDEN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVASTA

TAUSTAA:

Pyhäjoen kunta on pyytänyt ELY-keskukselta lausuntoa Parhalahden itäisen osa-alueen tuulivoimapuiston osayleiskaavaa koskevasta poikkeamishakemuksesta. Poikkeamista hakee Puhuri Oy. Poikkeamishakemuksissa yhtiö hakee: *...sallitun enimmäiskorkeuden nostoa 24 metrillä kaavanmääräyksen mukaisesta kokonaismaksimikorkeudesta, 226 m maanpinnasta (226 m -> 250 m). Voimalan enimmäiskorkeus on esitetty liitteenä olevassa julkisivuperiaatepiirroksessa.*

Lausuntopyyntö koskee kaikkia yleiskaavassa osoitettua *kymmentä* tuulivoimalaa.

Voimassa oleva Parhalahden itäisen osan tuulivoimaosayleiskaava on laadittu MRL 77 a §:n mukaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Hankkeen voimaloille on myönnetty Liiteri- karttapalvelun perusteella jo rakennusluvut kaavanmukaisten voimaloiden toteuttamiseksi. Yleiskaavassa tuulivoimaloiden rakentamisalueet on osoitettu tv-merkinnällä (Tuulivoimaloiden alue). Merkintää koskevat seuraavat määräykset:

- *Luku tv-merkinnän yhteydessä osoittaa kuinka monta tuulivoimalaa alueelle saa sijoittaa.*
- *Tuulivoimalan kaikkien rakenteiden on sijoitettava kokonaan alueen sisäpuolelle.*
- *Yksittäisen tuulivoimalan enimmäiskorkeus saa olla enintään 226 metriä maanpinnasta.*
- *Tuulivoimalan kokonaiskorkeus merenpinnasta ei saa ylittää ilmailuviranomaisen asettamia korkeusrajoituksia.*
- *Ennen kunkin tuulivoimalan rakentamista on haettava ilmailulain (864/2014) 158 § mukainen lentoestelupa Liikenteen turvallisuusvirastolta Trafilta.*
- *Tuulivoimalan perustukset tulee sijoittaa luo-alueiden ulkopuolelle.*
- *Tuulivoimaloiden värityksen on oltava yhtenäinen ja vaalea, kuitenkin varustettuna ilmailuviranomaisen lentoesteluvan ehtojen mukaisin merkinnöin.*

Koko yleiskaava-alue sijoittuu Perämeren kompensatioalueeseen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely ja kaavoitus sekä suunnitteluohjeistus

Pyhäjoen kunnanvaltuusto on hyväksynyt Parhalahden itäisen osa-alueen tuulivoimapuiston osayleiskaavan 18.2.2015 (§ 14). Kaava on saanut lainvoiman Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden ilmoituksella 8.6.2015 ja kaavan lainvoimaisuudesta on kuulutettu 9.6.2015. Yleiskaavoituksen yhteydessä on laadittu ympäristövaikutusten arviointi (YVA). Yhteysviranomainen on antanut 25.4.2014 lausunnon hankkeen YVA-selostuksesta (Pöyry Oy, Joulukuu 2013).

YVA-menettelyn ja kaavan hyväksymisen jälkeen tapahtuneet muutokset

Hankkeen YVA- ja kaavoitusmenettelyjen jälkeen Pohjois-Pohjanmaalla ja Pyhäjoella on tullut vireille sekä kaavoitettu uusia tuulivoimahankkeita. Lähimmät näistä ovat Pyhäjoen Oltavan, Maukarinkankaan ja Polusjärven tuulivoimahankkeet, samanaikaisesti laadittu Sarvankankaan tuulivoimahanke sekä Raahan alueella Kopsa III:n tuulivoimapuiston hanke. Lähin parhailaan vireillä YVA- ja kaavoitusmenettelyssä oleva hanke on Pyhäjoen Puskakorvenkallion tuulivoimahanke. Myös Hanhikivenniemen ydinvoimalan rakentamisen suunnittelutilanne sekä ydinvoimalaan liittyvän sähkön liityntäverkon suunnittelu on edennyt. Vireillä on myös tuulivoima-alueita tarkentava maakuntakaavan 3. vaihekaavoitus (kaavaehdotus hyväksytty maakuntavaltuustossa 11.6.2018, ei voimassa).

Parhalahden tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja osayleiskaavan hyväksymisen jälkeen on annettu Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015, voimaan 1.9.2015). Asetuksen voimaantulosäännöksen mukaan sitä ei sovelleta ennen asetuksen voimaantuloa nähtävillä olleeseen tai olevaan kaavaehdotukseen tai asetuksen voimaantullessa vireillä olleeseen lupa-asiaan, mutta mahdollisiin myöhempisiin lupamenettelyihin asetusta tulisi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan soveltaa. Myös viranomaisohjeistus on tarkentunut ja täydentynyt. Ympäristöhallinnon ohjeistus ilmenee esimerkiksi 9.12.2016 julkaistussa tuulivoimarakentamisen suunnitteluoppaan päivityksessä (Ympäristöhallinnon julkaisuja 5/2016). Myös tuulivoimaloiden ympäristö- ja terveysvaikutuksia on selvitetty mm. työ- ja elinkeinoministeriön 16.6.2017 julkaisemissa selvityksissä.

Tuulivoimaneuvonta

Tuulivoimaneuvonta on Ympäristöministeriön rahoituksella (OHKE) käynnistetty tuulivoimarakentamisen ohjauksen valtakunnallinen asiantuntijapalvelu (<http://www.ymparisto.fi/tuulivoimaneuvonta>), joka tarjoaa asiantuntija-apua ja neuvontaa kunnille, maakunnan liitoille, ELY-keskuksille, toiminnanharjoittajille sekä yksittäisille kansalaisille tuulivoimarakentamiseen liittyvissä menettely- ja sisältökysymyksissä. Tuulivoimaneuvonta -sivustolla on kerätty tuulivoimaan liittyviä eräitä yleisiä kysymyksiä sekä niihin osoitettuja ohjeistuksia. Tuulivoimaneuvonnan sivuilla on käsitelty yleiskaavassa osoitettujen voimaloiden korottamista seuravasti:

Kunnassa on laadittu tuulivoimayleiskaava, mutta nyt hankevastaava haluaa korottaa tuulivoimaloiden kokonaiskorkeuksia. Miten asia tulisi käsitellä kunnassa?

Tuulivoimarakentamista koskee sama asia kuin muutakin rakentamista / alueidenkäyttöä, eli asia ratkaistaan lähtökohtaisesti kaavalla. Jos on syystä tai toisesta tarpeen poiketa kaavasta, tulee asia ratkaista tapauskohtaisesti ottaen huomioon maankäyttö- ja rakennuslaissa olevat poikkeamisen edellytykset.

Poikkeamispäätöksen myöntäminen edellyttää, että rakentaminen ei aiheuta haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle, ei vaikeuta luonnonsuojelun tavoitteiden saavuttamista, eikä vaikeuta rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista. Poikkeamiseen on lisäksi oltava erityinen syy. Poikkeamista ei saa MRL 171 §:n mukaan myöntää, jos se johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai muutoin aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.

Vuoden 2014 alusta voimaan tulleen MRL 171 §:n muutoksen mukaan vaikutuksiltaan merkittävänä rakentamisena ei pidetä tuulivoimalan rakentamista asemakaavassa teollisuus- tai satama-alueeksi osoitetulle jo rakennetulle alueelle. Poikkeaminen koskee yksittäistapauksia, eli ne voimalat, jotka eivät olleet poikkeamispäätösten kohteena, voidaan toteuttaa kaavan mukaisina. Muiden voimaloiden poikkeamispäätökset eivät koske niitä, eikä myöskään mitenkään poista niitä kaavasta.

ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO

ELY-keskuksella on ollut lausuntoa valmistellessaan käytössä hakemusasiakirjat. Hakemusasiakirjat sisältävät hakemusten ja piirustusten lisäksi 12.3.2018 päivätyn vaikutusarvioinnin täydennysraportin (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy), 19.12.2017 päivätty melu- ja välkeselvitykset (Ethä Wind Oy) sekä 1.11.2017 tarkistetun näkemäanalyysi- ja valokuvasegiteraportin (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy).

Hakemuksen liitteenä olevan periaatejulkisivukuvan mukaan suunniteltujen voimaloiden napakorkeus olisi n. 170 metrin korkeudella, roottori olisi halkaisijaltaan 160 m ja voimalan enimmäiskorkeus olisi enintään 250 m. YVA-menettelyn yhteydessä arvioiduissa voimaloissa tuulivoimaloiden napakorkeus oli enintään 160 metriä, roottorin läpimitta enintään 150 m ja kokonaiskorkeus enintään 235 metriä.

Hakemuksen liitteenä olevassa vaikutusten arvioinnin täydennysraportissa viitataan harukselliseen voimalatyyppiin. Kuitenkaan poikkeamishakemuksessa, hakemuksen liitteenä olevassa periaatejulkisivussa tai arviointiraportin kuvassa 1 (raportin s. 3) ei ole tuotu haruksia esille. Haruksien vaikutuksia ei ole myöskään arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä. Koska hakemuksen perusteella asiaan jää tulkinnanvaraisuutta, ELY-keskus toteaa tämän lausunnon koskevan ainoastaan periaatekuvassa esitettyä haruksetonta voimalatyyppiä.

Pyhäjoen Parhalahden tuulivoimahankkeeseen on aikanaan sovellettu YVA-lain mukaista menettelyä. ELY-keskus toteaa, että Parhalahden voimaloiden korottaminen suunnitellulla tavalla ei edellytä uutta YVA-lain mukaista menettelyä. Asiassa on otettava huomioon tässä lausunnossa mainitut seikat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa menettelyssä.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten menettelyjen osalta ELY-keskus viittaa valtakunnallisiin ohjeistuksiin, kuten tuulivoimarakentamisen suunnitteluoppaaseen sekä tuulivoimaneuvonnan ohjeistukseen. Lähtökohtaisesti asia olisi ratkaistava kaavassa. Kaavoituksen yhteydessä on vuorovaikutteisessa prosessissa sekä vaikutusten arviointien perusteella päädytty maankäyttöä ja rakentamista ohjaavaan kaavaratkaisuun. Tuulivoimaneuvonnan vastauksessa tuodaan poikkeamispäätöksen myöntämisen edellytykset yksittäistapauksellisenä harkintana. Poikkeamiselle on oltava erityinen maankäyttöön liittyvä syy. Poikkeamistoimivalta on kunnalla. Poikkeamistoimivallasta ja poikkeamisen edellytyksistä on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:ssä. ELY-keskuksen tiedossa ei tuulivoimaloiden kokonaiskorkeudesta poikkeamista koskevaa oikeuskäytäntöä.

Kunnan tulisi asiassa ensin harkita onko sillä riittävästi tietoa poikkeamisen vaikutuksista menettelyn soveltuvuuden arvioimiseksi. Kunta voi kiinnittää harkinnassaan huomioita mm.:

- *tuulivoimapuiston sijoittumiseen suhteessa pysyvään ja loma-asutukseen ja muuhun maankäyttöön*
- *muutosten vaikutusta kaavoitustilanteeseen, kaavojen tavoitteisiin ja toteutumiseen*
- *kaavan hyväksymisen jälkeen tapahtuneisiin muutoksiin*
- *muutosten vaikutuksia vilkuntaan, meluun, maisemaan, kulttuuriympäristöön ja luontoarvoihin*
- *muutosten vaikutuksia suhteessa lintujen muuttoreitteihin ja*
- *korkeusmuutoksen vaikutus tuulivoimaloiden näkyvyyteen koko tuulivoimaloiden näkymäalueella*

Tapauskohtaisen poikkeamismenettely korvaa kaavan muuttamisen niiltä osin kuin kaavasta poiketaan. Siksi arvioinnissa tulisi ottaa huomioon lähtökohtana muuttunut suunnittelutilanne, kuten olemassa olevat voimalat sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Kunnassa on parhaillaan käynnissä kuuleminen vastaantyyppisestä hakemuksesta läheisellä Oltavan hankealueella. Poikkeamisen yhteydessä tulisi arvioida myös sitä, voiko yksittäistapauksellinen poikkeaminen johtaa muihin vastaaviin hakemuksiin sekä vaikutuksiin, joihin kaikkien vastaavien tapausten ratkaiseminen yhdenmukaisin perustein voi johtaa.

Vasta sitten, jos kunta katsoo, että sillä on tarvittavat tiedot käytettävissään ja ettei näiden arviointien perusteella poikkeamismenettelyn käytölle ole estettä, kunnan tulee harkita täyttyvätkö tapauksessa poikkeamismenettelylle asetetut edellytykset sekä ratkaista kantansa esitettyyn hakemukseen.

Lisäksi ELY-keskus toteaa, että hakemuksen liitteenä toimitetun vaikutusten arvioinnin täydennyksen ja Etha wind Oy:n välkeselvityksen tuloksissa on eroavuuksia, joiden syy ei käy selkeästi esille. Vastoin vaikutusten arvioinnin täydennysraporttia välkeselvityksessä esitetään viitearvona käytetyn 8 tunnin vuosittaisen vilkkumisen ylittävän pisteessä e sekä sekä viitearvon 30 min/ vrk ylittävän teoreettisessa maksimitilanteessa pisteessä d. Toisaalta meluselvityksessä käytetyt voimalat eivät näyttäisi mm. teholtaan vastaavan vaikutusarvioinnin täydennyksessä esitettyjä voimaloita. Edelleen vaikutusten arvioinnin täydennyksessä tuodaan esille Parhalahden laajennusalueen 5 voimalan laajennus, jota taas ei ole esitetty muissa raportin kuvissa.

Linnustovaikutusten osalta roottorin koon muutoksella ja korkeuden muutoksella on vaikutuksia, joita ei ole voitu arvioida aiemman kaavoituksen ja YVA-menettelyn yhteydessä. Poikkeamishakemuksen mukana on toimitettu päivitetty näkyvyysanalyysi ja laadittu uusia havainnekuvia.

Lisäksi ELY-keskus toteaa yksityiskohtana, että laaditun yleiskaavan kaavaselostuksessa on tuulivoimaloiden suunnitteluperiaatteena tuotu esille, että voimalat on sijoitettu vähintään 1,5 kertaa maksimikorkeuden määrittämän etäisyyden päähän johtoalueista. Hanhikiven ydinvoimalaitoksen tarvitsemat 400 kV:n voimajohtot on suunniteltu sijoittuvan Parhalahden tuulivoimahankealueen pohjoispuolelle. Tuulivoimaloiden korkeuden muutoksen vaikutus suunniteltuihin voimajohtoihin tulisi ottaa huomioon päätösharkinnassa. Asiassa on tarvittaessa hyvä kuulla kantasähköverkosta vastaavaa.

Alueidenkäyttöryhmän päällikkö

Taina Törmikoski

Alueidenkäytönasiantuntija

Touko Linjama

LIITE

Asiakirjan sähköinen hyväksymismerkintä

TIEDOKSI

Luonnonsuojeluryhmä / Tuukka Pahtamaa, Jorma Pessa

Yhteystiedot

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, luonto ja alueidenkäyttö -yksikkö, alueidenkäyttöryhmä
Alueidenkäytönasiantuntija Touko Linjama, puh. 0295 038 558

Tämä asiakirja POPELY/449/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/449/2018 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Törmikoski Taina 14.06.2018 12:49

Esittelijä Linjama Touko 14.06.2018 12:39